

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

תוכן עניינים

- א. חול הדק לא חיישינן חול הגס חיישינן ... כללא דמלתא כל מידי דמשריק אין בו משום ריסוק אברים לא משריק יש בו משום ריסוק אברים.....2
- ב. דבוק ... בתרי גפי אסיר בחד גפא שרי.....2
- ג. נשתברו רוב צלעותיה ... אלו הן רוב צלעות שש מכאן ושש מכאן או אחת עשרה מכאן ואחת מכאן ... ומחציין כלפי שדרה ... ובצלעות גדולות שיש בהן מוח ... בין נעקרו בין נשתברו ברוב שני צדדין.....3
- ד. נעקרה צלע וחוליא עמה טרפה ... נעקרה צלע מכאן וצלע מכאן ... גיסטרא ... צלע וחצי חוליא.....8
- ה. כמה חסרון בשדרה ... חוליא אחת.....9
- ו. וכן לטרפה ... חוליא בלא צלע.....9
- ז. וגולגולת שנחבסה ברובה ... רוב גובהה או רוב היקיפה תיקו.....11
- ח. ובשר החופה רוב הכרס ברובו ... ברוב קרוע או ברוב נטול ... מקום שאין בו מילת.....12
- ט. דרוסת הזאב בדקה ודרוסת ארי בגסה ... לא בא רבי יהודה אלא לפרש דברי חכמים ... דרוסת התול ונמייה בגדיים וטלאים דרוסת חולדה בעופות
- י. הצלת עצמה נמי כהצלת אחרים דמי.....18

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

דף נב.

א. חול הדק לא חיישינן חול הגס חיישינן ... כללא דמלתא כל מידי דמשריק אין בו משום ריסוק אברים לא משריק יש בו משום ריסוק אברים

כבר התבאר לעיל דף נא: שעוף שנחבט¹ על דבר קשה יש לחוש לריסוק איברים. וכן אם נפל אבן או דבר קשה על גופו², ואם נפל על דבר רך אין חוששין.

ודבר רך כגון³ טלית כפולה או אף על פי שאינה כפולה ואינה מתוחה יפה, וכן רשתות העשויים קשרים קשרים ומרוחקים זה מזה, וכן הבילות של פשתן שבאמצע הם קשורים בב' הצדדין שאין שם קשרים לא חיישינן, וכן פשתן דדיק ונפיץ ונעורת דקה מן הדקה, וכן חריות של דקל לאחר שנעשו רצועות שהן רכות, וכן אפר שלא נרקדה בנפה, ותבן שאינו עשוי הבילות, וכן חול הדק,

אבק דרכים חיישינן, חיטי וכל מינייהו חיישינן, אבל שערי וכל מינייהו וכן כל מיני קטניות כגון עדשים ואורז ודוחן לא חיישינן לבר מן רוביא דהיינו תלתן.

ב. דבוק ... בתרי גפי אסיר בחד גפא שרי

¹ שו"ע ונו"כ נח ב

² כתב ב"י בשם כל בו דבזה לא צריך גבוה י' טפחים אלא הכל לפי האבן אם הוא גדול או קטן ולא כהראב"ד בזה וכ"כ רש"ל דיפה כתב הכלבו שלא הזכירו המחברים י' טפחים אלא בנפל מגובה אבל לא בנפל עליו וכ"כ בד"מ דשאני אם השור נופל דחי נושא עצמו וכ"כ באו"ה: ט"ז שם

³ פרי"ח נח ח

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

דבוק⁴ כנפיו בדבוק בשעת צידה ונחבט⁵, אם שני כנפיו נדבוקו בדף שצדין אותו בו, באופן שאינה יכולה לפרוח בהם, חוששין וצריך בדיקה. בעמוד עכ"פ או שהה מעל"ע ואל"כ לא מהני בדיקה ולדידן אין בקי אין בבדיקה, אבל אם הלך כשר לגמרי⁶.

ואם לא נדבוק בו אלא אחד מהם, אין חוששין, שהוא פורח מעט בכנף השני.

ג. נשתברו רוב צלעותיה ... אלו הן רוב צלעות שש מכאן ושש מכאן או אחת עשרה מכאן ואחת מכאן ... ומחציין כלפי שדרה ... ובצלעות גדולות שיש בהן מוח ... בין נעקרו בין נשתברו ברוב שני צדדין

⁴ שו"ע ונו"כ שם ח

⁵ הגם שכתב ונחבט, מ"מ הא נפולה זו אינה ע"י אחרים זולת ע"י עצמה. ועל כרחק דלא הוי ע"י אחרים לומר מחמת כובד הדף נחבט, דהא מהני גם אם רק פורח בכנף אחד, וזה לא מהני בהפילה אחרים אפילו אם שני כנפיו אינו קשורין, כמו שלא הילקו גבי עוף שנחבט ע"פ המים [ארוך ס"ק ד סד"ה אבל]. א"כ פשוט דצריך שיפול מגובה י', ופשוט. יד יהודה לד
⁶ יד יהודה לה

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

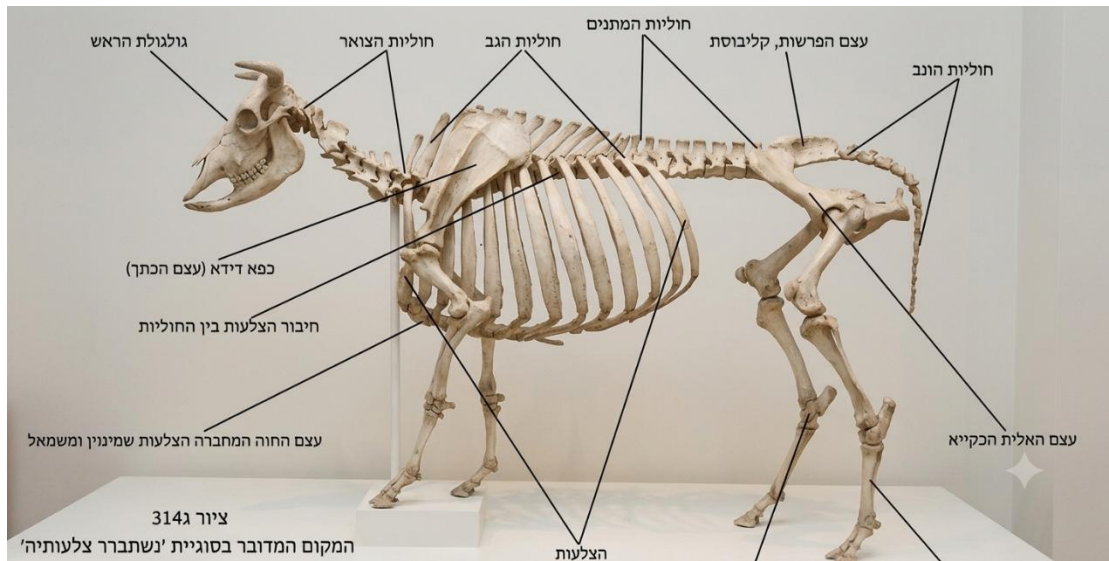
להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

כבר התבאר לעיל דף מב: שנשתברו צלעותיה⁷ טריפה, והוא שנשתברו רובן, כיצד:

הבהמה יש לה כ"ב⁸ צלעות גדולות שיש בהן מוח⁹, אחת עשרה מכאן ואחת עשרה¹⁰ מכאן, וכל אחת תקועה בחוליא שלה, ולמטה מהם יש

⁷ שו"ע ונו"כ נד א

⁸ גדולי אחרונים ז"ל כתבו דנמצא לפעמים בכל צד ט"ו צלעות ובכולם יש מוח. וכעת בדקתי בכמה בהמות גסות ודקות ומצאתי בכל צד י"ג צלעות בסך הכל, ובצלע הי"ב מצאתי מוח, אך בצלע הי"ג לא מצאתי מוח כמו בצלע הי"ב, אבל נמי אינו ריק לגמרי ממוח. אך הקצבים אמרו לי אשר לפעמים לא נמצא זולת י"ב צלעות בכל צד ואז ניכר הוא שחלק הפנים הוא קצר, אך לפעמים נמצא בכל צד י"ד צלעות ואז חלק הפנים הוא ארוך משאר בהמות. יד יהודה הקצ' שם

⁹ גדולי אחרונים ז"ל כתבו דנמצא לפעמים בכל צד ט"ו צלעות ובכולם יש מוח. וכעת בדקתי בכמה בהמות גסות ודקות ומצאתי בכל צד י"ג צלעות בסך הכל, ובצלע הי"ב מצאתי מוח, אך בצלע הי"ג לא מצאתי מוח כמו בצלע הי"ב, אבל נמי אינו ריק לגמרי ממוח. אך הקצבים אמרו לי אשר לפעמים לא נמצא זולת י"ב צלעות בכל צד ואז ניכר הוא שחלק הפנים הוא קצר, אך לפעמים נמצא בכל צד י"ד צלעות ואז חלק הפנים הוא ארוך משאר בהמות. יד יהודה א

¹⁰ הם אותן של צד הצוואר לבד מאותן ב' צלעות קטנות הנחתכות עם החוה שנקראין חוה ולא צלעות. ש"ך ר מראב"ן

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

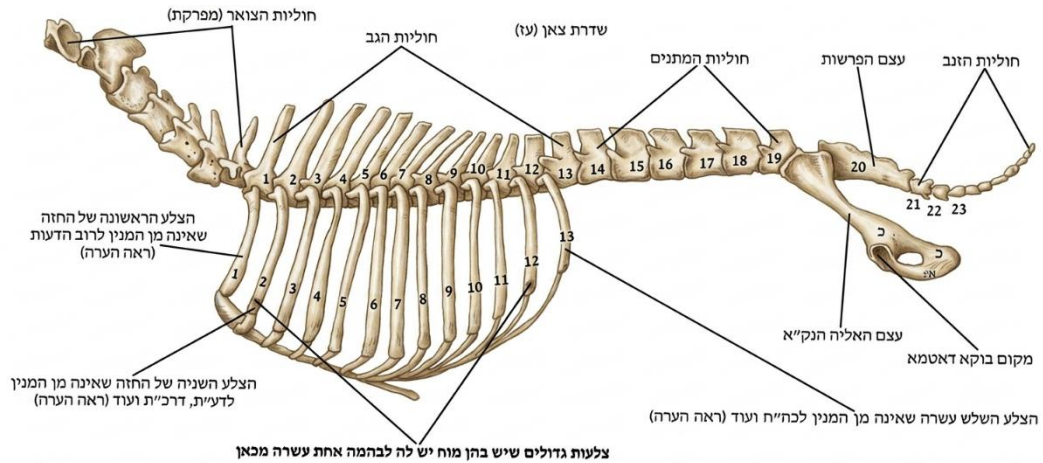
<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

לה עוד שלשה צלעות קטנות שאין בהם מוח¹¹, ולאחר שיכלו כל הצלעות יש י"ה¹² חוליות שאין צלעות תקועות בהן.

נשתברו רובן של עשרים ושתים הגדולות בין ששה מצד זה וששה מצד זה או י"א מצד אחד ואחד מצד השני טריפה. אבל אם לא נשתברו רובן בין שהשבר הוא כלפי חוץ בין שהוא כלפי פנים בין שקרום ובשר שעליהם קיים בין שאינו קיים, כשרה.

¹¹ כן משמע בתשובת הרשב"א סי' שצ"ו. ש"ך ב ולפי מה שסובר דאין הצלע ראשונה מן המנין, א"כ נמצא בסך הכל ט"ו צלעות. וכבר כתבתי [בס"ק א] דבסתם בהמות לא נמצא זולת י"ג צלעות בכל צד עם צלע הראשונה יד יהודה ד

¹² ת"ה סי' קע"ז. שם משום דכן איתא בהמשנה דאהלות. אבל אחר המחילה הוא טעות, דשם באדם נאמר ומשמע דבו לא נמצא זולת י"א צלעות בכל צד ולא יותר, אבל בבהמה בדקתי היטב ונמצא בסתם בהמה כ"ו חוליות, היינו שלשה עשר עם צלעות ושלושה עשר בלא צלעות. אך לפעמים הוא חסר אחת או יותר לפי חשבון הצלעות שכתבתי לעיל [ס"ק א]. על כן האמת דאין שום חשבון מבורר בבהמה כמה חוליות צריך להיות בה, יד יהודה ה

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

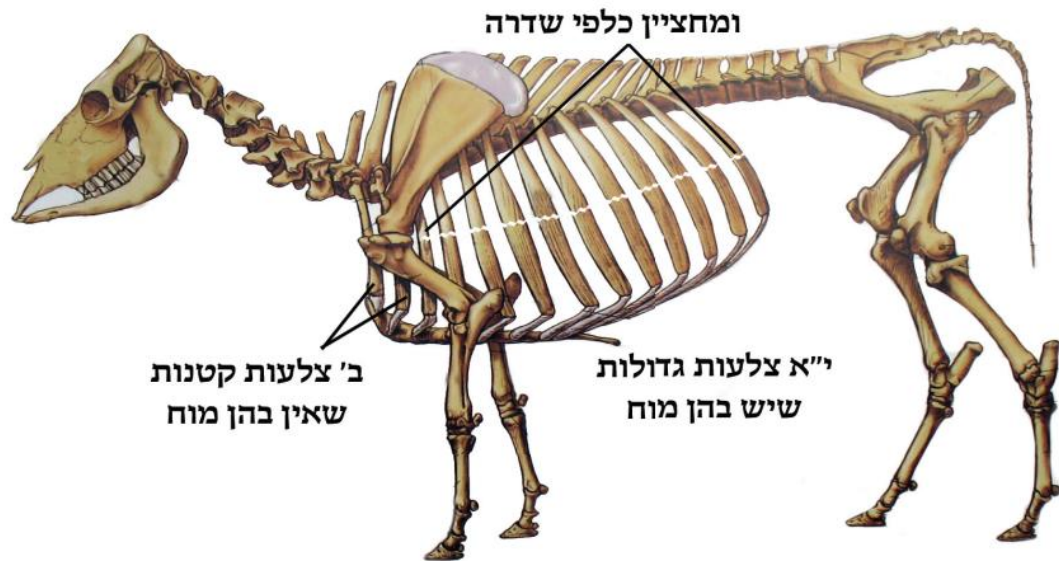
<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

ואם נשתברו¹³ או נעקרו הצלעות קטנות שאין בהם מוח כשרה. ואפי' נשתברו צלעות גדולות ואין בהן רוב והצלעות קטנות משלימות לרוב כשר¹⁴.

אם נמצא יותר מכ"ב צלעות שיש להם מוח צריך שישתברו רובן מהנמצאות¹⁵.

ואם אין כ"ב צלעות שיש בהם מוח, צריך שישתברו רובן הנמצאים, ולא אמרינן דאותן שאין בהן מוח הוין נמי כאלו נשתברו או נעקרו ומצטרפין להשאר שנשברו.

¹³ שו"ע ונו"כ נד ב

¹⁴ ש"ך ו

¹⁵ יד יהודה נח ו

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

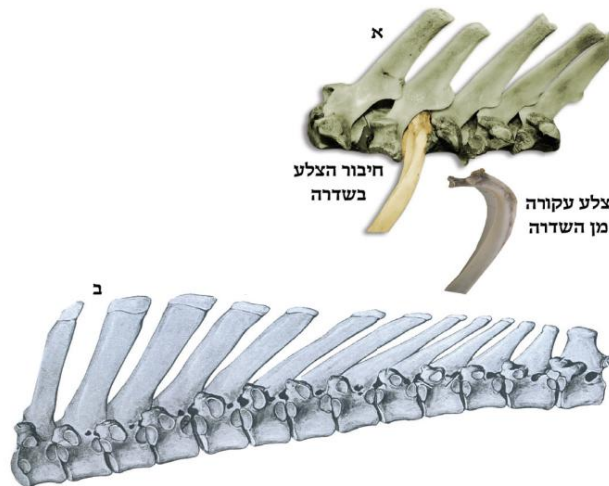

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

אין חוששים שמא ניקבו ראשי השברים את הדקין או הכרס או הריאה מקום שנקב פוסל בו, אלא דוקא גבי קוץ ומחט שנוקב ויורד בכח מבחוץ לפנים, אבל בראשי שברי הצלעות ליכא למימר הכי וכשרה.

והא דאמרינן דברובן טריפה דוקא שנשתברו מחציין ולמעלה כלפי השדרה, אבל אם נשתברו מחציין כלפי מטה כשרה¹⁶.

אם נעקרו מהחוליא והחוליא קיימת, הוי כאלו נשתברו. שהצלע הוא דבוק היטב להחוליא, שהצלע בראשו הוא עגול ולבן שם מה שמחפה אותו עצם הנקרא סחוס, ובהחוליא יש כמו כן גומא עגולה קצת, ויש בו נמי עצם הסחוס והם דבוקים

זה לזה בעצמם בלי שום ניב המחברם זה לזה, וכל שנעקר ממקום דבוקו הגם שעדיין מונח תוך הגומא פשוט שהוא טריפה, ויש מי שמטריף¹⁷ בנעקרה צלע א' אף על פי שכל החוליא קיימת ויש לחוש לדבריו במקום שאין הפסד מרובה¹⁸.

¹⁶ . ואם נשברו באלכסון, ולמעלה השבר למעלה מחציין אבל למטה יורד עצם העליון למטה והוא למטה מחציין, הפר"ת [ס"ק ג] כתב דאם רוב עצם העליון יורד למטה כשר, ואני מסתפק בכל שבירה זו אם לא נשברו לנמרי רק נסדק רוב העצם ומיעוט מחובר עדיין אי הוי נמי נשבר, דאנן לא אמרינן אלא רוב צלעות אבל לא רוב צלע וצלע, א"כ כל שקצת מעצם העליון יורד למטה ראוי להכשיר. יד יהודה ח

¹⁷ בה"ג דף קכ"ט ע"א

¹⁸ שכל דבריו דברי קבלה הם וכ"פ הב"ח אבל מ"ש הב"ח שגם בהפסד מרובה צ"ע הוא תימא דהרי כל הפוסקים הם להדיא נגד בה"ג וכן בש"ס ע"ש. ש"ך שם ד

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

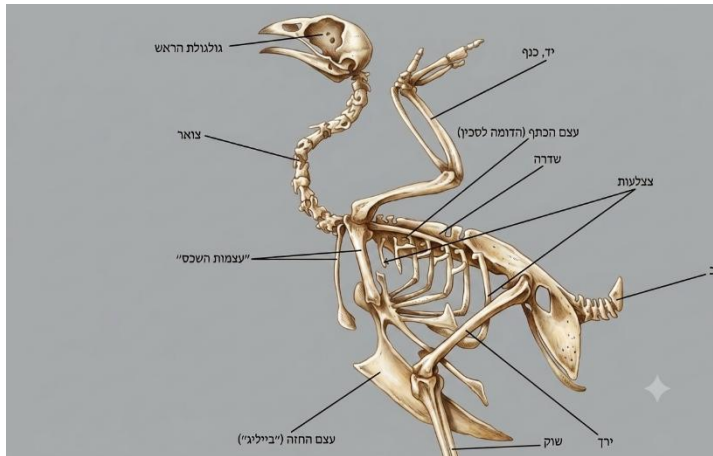
להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

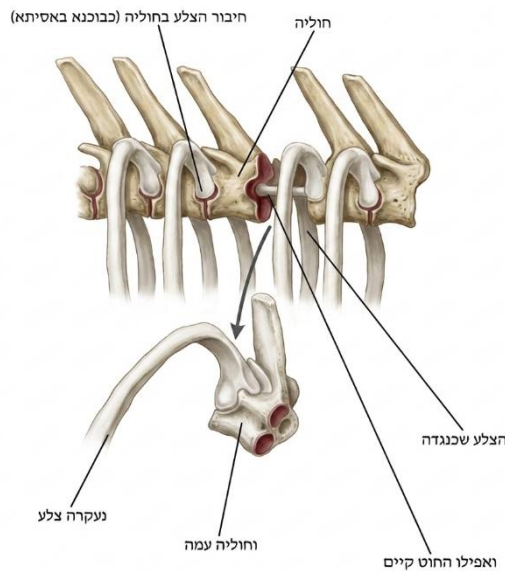
מסכת חולין

בעוף לא נמצא בהם מוח¹⁹, ואין לעשות שום סניף מזה להקל, ולא נמצא בעוף שום חשבון ידוע. על כן כל שנשברו הרוב מהם טריפה, מחציין כלפי השדרה אבל מחציין ולמטה לצד החזה אין כאן שום בית מיחוש.

ד. נעקרה צלע וחוליא עמה טרפה ... נעקרה צלע מכאן וצלע

מכאן ... גיסטרא ... צלע וחצי חוליא

נעקר צלע²⁰ וחצי חוליא עמה²¹, והצלע שכנגדה מחוברת יפה בחצי חוליא שלה הקיימת, אפ"ה טריפה משום פסיקת חוט השדרה שאי אפשר לו להתקיים כיון שנשתברה חוליא שם, ואין

¹⁹ על כן חשבו איזה אחרונים דמותר בהו אם נשתברו או נעקרו, וכ"כ המהריק"ש ג"כ [בערך לחם סע' ב ד"ה כשרה]. אבל ברור דנעלם מהם דברי רש"י בביצה דף ל"ד. [ד"ה ה"ג], וכן מבואר בשו"ת הרדב"ז ח"ד סי' קצ"ב. יד יהודה ז

²⁰ שו"ע ונו"כ נד ג
²¹ אם לא נעקר זולת האסיתא בעצמה שהצלע תקוע בו דאז ממילא גם הצלע נעקר, הוא טריפה. אבל אם לא נעקר מהחוליא רק שיש שבר שם, וכן גם אם נעקר הצלע לבד רק שלקח עמו קצת מהאסיתא שם, אין כאן שום בית מיחוש כלל. יד יהודה ז

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

חילוק בזה בין צלעות גדולות ובין צלעות קטנות, ובמקום הפסד מרובה יש להקל בקטנות.²²

ודוקא נעקרה²³, אבל אם אירע כך חסירה, צלע עם חצי חוליא או חוליא כולה חסרה מתחלת ברייתה²⁴ כשר במקום הפסד מרובה²⁵ אבל שלא במקום הפסד מרובה יש להחמיר. וה"ה אם יתירה חוליא אחת, אפילו עם ב' צלעות, כגון שנמצאו י"ב צלעות גדולות שיש בהן מוח, כשר. וכן אם נמצאו בצד אחד ט"ו צלעות ובצד אחד כתקוננו.

דף נב:

ה. כמה חסרון בשדרה ... חוליא אחת

כבר התבאר לעיל דף מב: שעצמות המת²⁶ שאין עליהם בשר אם נכרת בהן צורת עצמות הרי אלו מטמאין במגע ובמשא ובאהל כמת שלם שאני קורא בהם עצם אדם, ואלו הן העצמות שהן מטמאין כמת: השדרה והגלגולת ורוב בניינו ורוב מניינו, השדרה כיצד שדרה שהיא שלימה הרי היא כמת שלם ואם חסרה אפי' חוליא אחת מי"ח חליות הרי היא כשאר העצמות

ו. וכן לטרפה ... חוליא בלא צלע

²² זהו דעת הרא"ש שלא חילק בזה בין צלעות גדולות לקטנות, אבל הרשב"א כתב דוקא מהצלעות גדולות אבל הקטנות שאין בהן מוח אפי' נעקר צלע וחצי חוליא כשירה, ואו"ה ומהרש"ל וב"ח פסקו נמי כפסק המחבר, אבל ב"י ורמ"א פסקו כרשב"א, ובודאי במקום שאין הפסד מרובה יש להחמיר כפסק המחבר, אבל במקום הפסד מרובה יש לסמוך אמכשירין.

²³ רמ"א שם

²⁴ ש"ך ה

²⁵ ש"ך ה

²⁶ רמב"ם הלכות טומאת מת פרק ב הלכה ח (ובעין משפט נרשם במעות הלכה א)

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

החוליות²⁷ דרכן להיות י"ח ואם לא נמצאו לה אלא י"ז או פחות, או שנמצאו י"ט או יותר כשירה²⁸. ויש מחמירים בנמצאו פחות ובהפסד מרובה יש להקל²⁹.

אולם אם נעקרה חוליא אחת³⁰ אפילו מאותן שאין בהן צלעות ואפילו למטה במקום שאין פסיקת חוט השדרה פוסל שם טריפה משום שבין שמתחלת ברייתה היתה לה החוליא ונעקרה נתקלקל בנין הגוף, וסוף השדרה ליפסק ואינה יכולה להיות. ולא דוקא כולה³¹, דכל שהרוב נעקר הוא ככולה, אבל במחצה אין איסור.

ודוקא בנעקרה לגמרי, אבל אם רק נתפרקה מחברתה אפילו משני צדדין ועדיין תלוי בהחוט הוא כשירה גמורה, דאינו אלא כמו נשברה השדרה דגם אם נשברה בשני מקומות דכשר

אבל אם בתחלת ברייתה נברא חסרה חוליא אחת או יתרת אחת הא עינינו רואות שבנין הגוף חזק הוא ומתקיים וכשרה.

²⁷ שו"ע ונו"כ נד ד

²⁸ זהו דעת ת"ה סי' קע"ז וטעמו בזה דהאי טריפות דחסירות ויתרות צלעות וחוליות לא פסלו אלא כשהיה לו חוליא ונתעקרה, מדמייתי עליה שם מדתנן לבית הלל דס"ל לענין טומאת מת באוהל דקי"ל שדרה מטמא באוהל וכל שחסר חוליא אחת מן השדרה אינה מטמא באוהל ואמר שמואל וכן לטריפה שהבהמה נטרפה בחסרון חוליא אחת, והתם גבי טומאה מיירי שהיה לו חוליא ונחסרה דאין נראה כלל שאם היה אדם שנברא רק ב"ז חוליות שלא תטמא שדרתו באוהל אם לא נחסר ממנו כלום אלא ודאי לא איירי אלא כשהיה שם מנין חוליות ונחסרו, וע"ז אמר שמואל וכן לטריפה וה"ה לענין עקירה לא מיירי אלא בנעקרה מברייתה אבל לא בחסרים מתחילת ברייתה, והכי מוכח מדברי הרמב"ם דס"ל כל שאמרו ניטל טריפה אם נבראת חסר כשירה כו' ע"כ.

²⁹ אבל מדברי ד"מ משמע איפכא דאם בתחילת ברייתה נבראת חסרה חוליא אחת שלא במקום הפסד מרובה יש להחמיר דחסר כניטל, אבל אם נמצא יותר מ"א צלעות וי"ח חוליות אפי' יתר על רובן כשירה, ולענין הלכה נראין דברי הש"ך כמו שמוכח מדברי ד"מ וממנו אין לזוז ודלא כהפר"ח שהפריז על מדותיו יותר, אמנם יש למנוע לאכול הצלע היתירה מפני שקרובה לחלב הכליות, וכ"כ האו"ה היכא שנמצאו צלעות יתירות כגון י"ג י"ד ט"ו מכל צד וכולן דומות זו לזו כולן כשירות לבד העליונה שמניחין לצד האחוריים, כן הורה הרב מוהר"ר שכנא מלובלין. הגורת שמואל שם יא

³⁰ לאו דוקא כולה, דכל שהרוב נעקר הוא ככולה, אבל במחצה אין איסור. מיהו דוקא בנעקרה לגמרי, אבל אם רק נתפרקה מחברתה אפילו משני צדדין ועדיין תלוי בהחוט הוא כשירה גמורה, דאינו אלא כמו נשברה השדרה דגם אם נשברה בשני מקומות דכשר. יד יהודה יח

³¹ יד יהודה יח

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ג 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

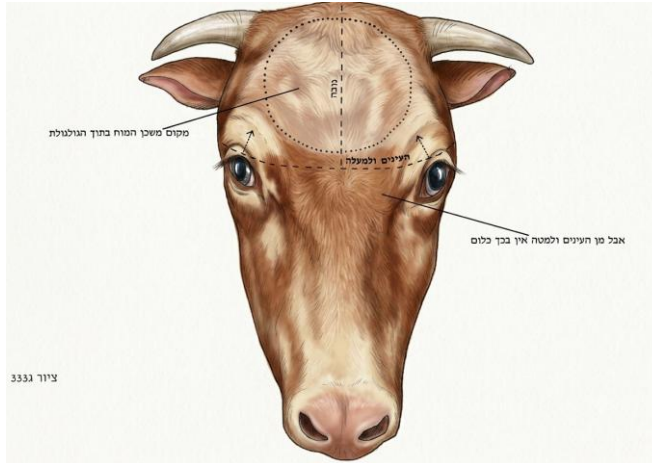

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

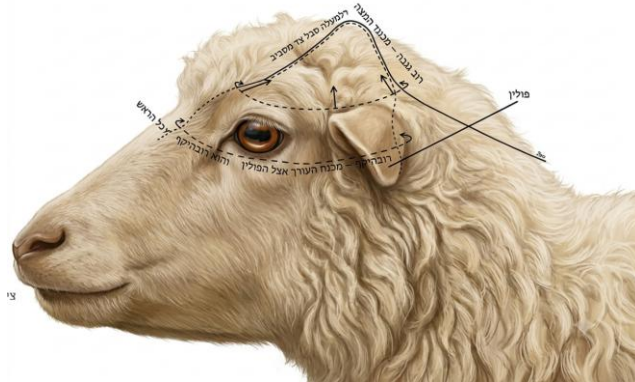
ז. וגולגולת שנחבסה ברובה... רוב גובהה או רוב היקיפה

תיקו

כבר התבאר לעיל שם שבהמה היה או עוף³² שנתרוצץ³³ רוב עצם גולגלתה בין ברוב גבהה ובין ברוב היקיפה, אף על פי ששני הקרומים של מוח קיימים³⁴ מריפה, שכיון שנתרוצץ רובו קים לן שאי אפשר הקרום להתקיים וסופו לינקב.

וגבהה נקרא³⁵ מגובה הפרדתה שהוא באדם מקום הנחת תפילין עד למטה באמצעית הראש שהוא סמוך לבין העינים, אם נתרוצץ הרוב באותו שיעור מריפה.

היקיפה הוא הרוחב שבין העינים ושכנגד בין העינים עד למעלה לצד הראש, כל אורך הגובה אם נתרוצץ רוב אותו הרוחב מריפה, ורוב הרוחב הוא שיעור יותר גדול מרוב הגובה.

³² שו"ע ונו"כ ל א

³³ היינו שנחבסה פירש רש"י שהוכתה מכות רבות ולא נפחתה כלל ואין בו שבירה אלא שנתרועע כל כך וקרוב לשבירה הוא. שפ"ד א

³⁴ הנורת שמואל שם ג

³⁵ כ"כ בלבוש ורבו בכאן הפירושים עיין פרישה ולדינא אם המקום שהוא תחלת עינים עד הקרנים בין אם רוב גובה אותו מקום או רוב היקף אותו מקום נחבסה הוה ספק מריפה לא וודאי כי בגמרא הוא בעיא דלא איפשטא.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

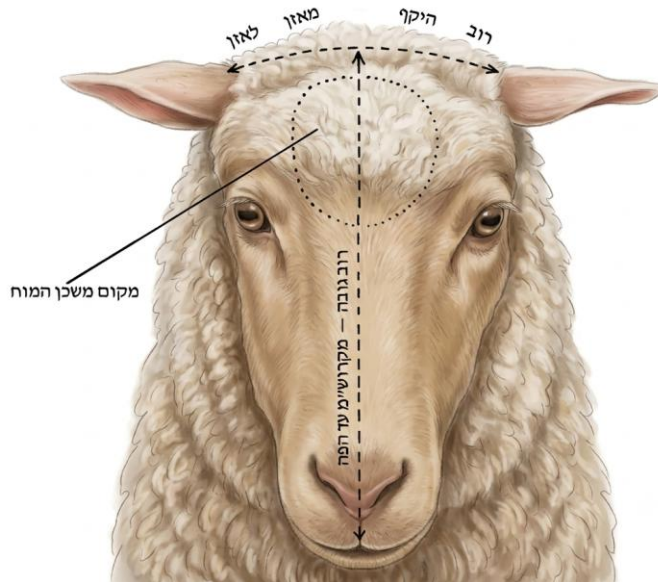
להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

אבל אם נתרוצץ העצם מאמצעית הראש ולמטה לצד החוטם והפה לא נטרפה בכך, דלא מיקרי שם גולגולת שאין משם ולמטה מוח ואין טריפות זה אלא משום שינקב המוח.

ח. ובשר החופה רוב הכרס ברובו ... ברוב קרוע או

ברוב נטול ... מקום שאין בו מילת

כבר התבאר לעיל דף מב. ודף נ: שהכרס³⁶ הפנימי בכל מקום שניקבה טריפה, שהרי אין לה דבר שיסתום אותה שהרי החלב שעליה אסור.

וכרס החיצון³⁷ והוא הבשר החופה את רוב הכרס הפנימי, כי הכרס הפנימי מיעוטא נחבא בצלעות החזה ורובו תחת אותו הבשר, והוא קרום עב העובר

³⁶ שו"ע ונו"כ מה ב
³⁷ שו"ע ונו"כ שם ג

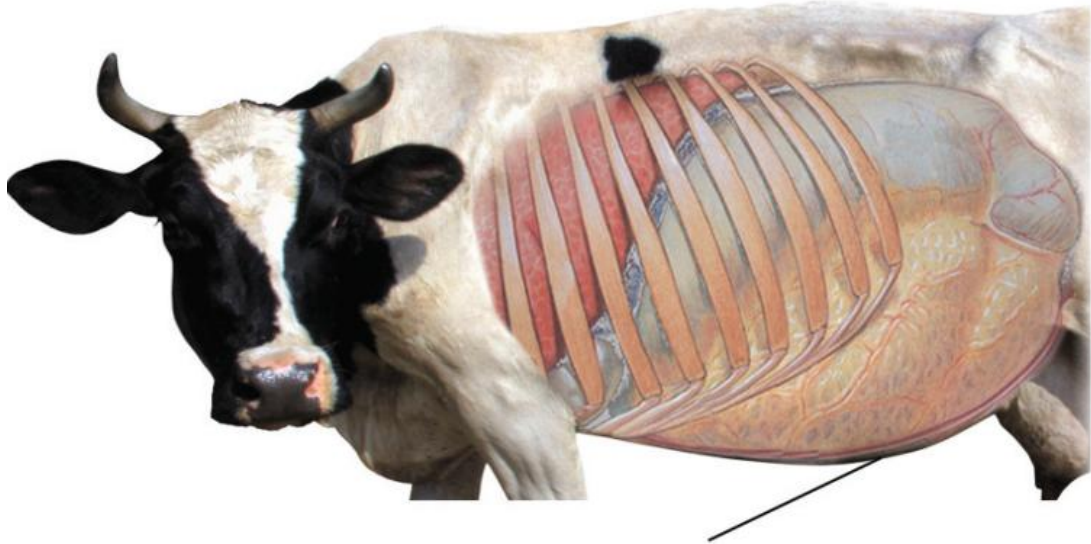
תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748
להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה
<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

על כל החלל וישנו מן החזה ועד הירכיים והכרם הקרויה פאנצ"ה מיעוטה נחבא בצלעות החזה ורובו תחת אותו הקרום³⁸.

הקרום העב העובר מהחזה עד הירכיים

³⁸ מיהו כמה פוסקים ס"ל דכרם החיצונה הוא בהכרם עצמו מה שהוא למעלה לצד הצלעות והשדרה, והכרם הפנימי הוא מה שהוא בהכרם לצד הארץ. והרבה ס"ל דשניהם הכרם למעלה וכן בשר החופה את רוב הכרם, זה אם ניקב במשהו וזה אם נקרע כמפה, אינם אסורין אלא מספיקא, והגם דאמר שמואל [נב א] בשר החופה את רוב הכרם ברובה, מ"מ שיעור מפה לא נאמר בו, וגם נשאר בעיא דרב אשי [שם ע"ב] אם ברוב קרוע או ברוב ניטל, וכן יש לתפוס להלכה, ונ"מ אם יש ספק בהם יש להתיר מטעם ס"ס, ומ"מ אותן הבהמות שהם חולים ורפואתם הוא אשר נוקבים בין הצלעות, ואמר לי ישראל הבקי באומנות זה דשקר הוא מה שאומרים האנשים, וכן ספרו לי מתחילה, דנוגעים להמחול, רק שידע בבירור שאין רפואתם אלא במה שמנקבים הכרם למעלה וחוזר ומתחבר, א"א להתיר בהמה זו ע"י ששהה י"ב חודש או בנקבה שתתעבר ותלד, כיון דהוא ספיקא דפלוגתא ותלוי בשיטת הגמרא. וכן בדרכי הרפואה נתברר שאפשר לה לחיות אבל אין לנו עסק בזה. ודע דבעוף לא שייך כרם החיצונה כיון דאין לו כרם כלל. והגם דיש לו קורקבן כנגדו, מ"מ כיון שלא נמצא אבר זה לא שייך כל מה שמנו חכמים בבהמה כנגדו בעוף. יד יהודה ו

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

אם נקרע אותו הבשר ייצא הכרס הפנימי³⁹ הוי דינא הכי, אם נקרע אותו הבשר שכנגד הכרס הפנימי⁴⁰ קרע מפולש באורך טפח אפילו רחבה כלשהו טריפה.

ואם הקרע אינו מפולש מעבר אל עבר באותו בשר אלא שניטל ממקומו שיש בו חסרון או שנקרא רוב עובי אותו הבשר ולא נראית הכרס⁴¹, יש אוסרין⁴² ויש מתירין⁴³. ואי איכא הפסד מרובה יש להקל, וכשאינן טפח בקרע אף שהוא מפולש כל שאין בשטחו סלע הדבר ברור להתיר כדלהלן⁴⁴. וכל זה כשניקב ע"י חולי אבל ע"י מחט או קוץ בכל גווני טריפה, דחיישינן שמא ניקב הכרס הפנימי כל שהוא ואינו ניכר⁴⁵.

³⁹ אבל מה שהוא למטה מהכרס וכנגד שאר המעים אינו בכלל זה להצטרף לשאר הבשר בין לקולא בין לחומרא, ומשערין כמו שהבהמה עומדת או הולכת, ואז הכרס הוא כדרך גידולתה שם, אבל כשהיא שוכבת יכול להיות דיצא הכרס יותר למטה ואינו בכלל, ואין הטריפות מחמת הכרס, רק כן ידעו חז"ל דבבשר זה שהוא כנגד הכרס תלוי בו נמי החיות כמו בהכרס עצמו ונטרף ברובו או בטפח. יד יהודה הקצ' שם ז

⁴⁰ וכתבו רש"י ור"ן שאם ממקום שהכרס בלה ולמטה נקרע אותו קרום כשירה וכ"כ מור"ם אלשקר בתשובה סי' מ"ו, ולזה כתב המחבר לקמן אם נקרע אותו הבשר שכנגד הכרס הפנימי בו, ועיין יד יהודה ז. וז"ל אבל מה שהוא למטה מהכרס וכנגד שאר המעים אינו בכלל זה להצטרף לשאר הבשר בין לקולא בין לחומרא, ומשערין כמו שהבהמה עומדת או הולכת, ואז הכרס הוא כדרך גידולתה שם, אבל כשהיא שוכבת יכול להיות דיצא הכרס יותר למטה ואינו בכלל, ואין הטריפות מחמת הכרס, רק כן ידעו חז"ל דבבשר זה שהוא כנגד הכרס תלוי בו נמי החיות כמו בהכרס עצמו ונטרף ברובו או בטפח

⁴¹ כתב הב"ח דאף לדעת האוסרין אם נמצא נקב בבשר החופה רוב הכרס והעור קיים וידוע שזה הגיע מנגיחת הבהמה דהדרא בריא וכשירה ע"ש. בהמה שנגחה חברתה בקרן במקום כרס החיצונה וניכר שנעשה במקום גבוה במקום הנגיחה עד שנראה שניקב הבשר שעל הכרס החיצונה והעור שלם, אם ידוע שניקב בשר החופה כשיעור שמטריפה דחינו אורך טפח א"כ חלבה אסור כדין חלב טריפה שכתב הש"ע סי' פ"א, אך מאחר שאין ידוע אם הנקב הוא שיעור אורך טפח החלב מותר, ואם לא נמצא אחר שחיתתו קרע כשיעור טפח מ"מ יש לבדוק באיברים הפנימים שנקובתן במשהו. בית יעקב סי' י"ג, לחם פנים

⁴² שו"ע שם

⁴³ דעת רש"י והרשב"א והר"ן ור' ירוחם דלא מיטרפא אלא בנקרע או ניטל מפולש עד שנראה כרס הפנימי וכ"פ מהר"ם אלשקר בתשובה סי' מ"ז וכ"פ מהרש"ל פא"ט סי' ס' וכן נלפע"ד מוכח בבה"ג דף קכ"ט ע"ב ומביאו המרדכי פא"ט בשם ראבי"ה והוא דעת איכא מ"ד ברי"ף ובוה נתיישב מה שקשה לב"י וב"ח ודו"ק וגם בעמ"ז הביא שתי דעות בזה. ש"ך שם ד

⁴⁴ כמ"ש הבי"ה והכ"מ ודלא כהמ"ז שלא הביין כוונת הבי"ה, וכבר כתבתי בגליון טור שלי כוונת הבי"ה ואחר זה ראיתי בנה"כ שמפרש כמ"ש, וכן דעת המחבר שכתבו לפני זה קרע מפולש באורך טפח טריפה, משמע אי ליכא טפח אף שהוא מפולש כשירה, וכן לקמן כתב בד"א שנעשה הקרע ע"י החולי אבל אם נעשה הקרע ע"י הסכין ונקרע קרע מפולש אפילו בכ"ש טריפה משמע ע"י החולי במפולש שאין בו טפח כשירה. חגורת שמואל ⁴⁵ ש"ך ובאר היטב

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

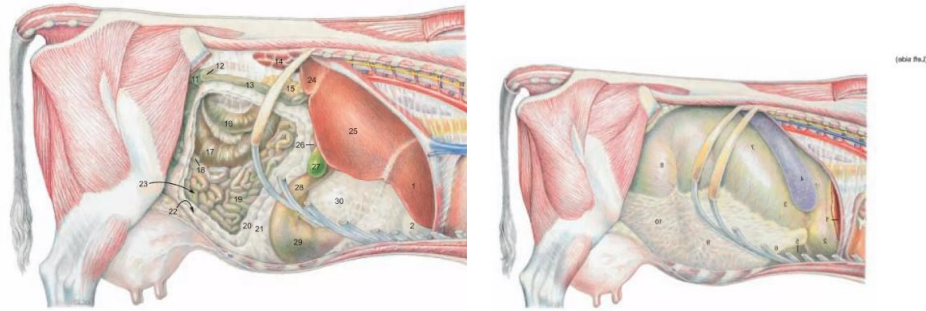
להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

אם נקדר⁴⁶ הבשר הזה כארובה שיש בו חסרון באורך או בעוגל דהיינו שנחסרה במפולש⁴⁷ באורך וכשתעשה מן האורך⁴⁸ עיגול, אין בו חסרון אלא כסלע כשרה, ואם יש בה חסרון יותר מהסלע והוא כדי שיכנסו בו שלשה גרעיני תמרה בריוח כשאין בהם אוכל, טריפה, למרות שאין בו אורך טפה⁴⁹, דלכשימתח אותו החוט המקיף את הקדירה יהיה אורכו טפה⁵⁰, ויש

⁴⁶ שו"ע ונו"כ שם ד

⁴⁷ עיין יד יהודה יב

⁴⁸ פשוט כיון דצריכין שיהא בעיגולו שליש טפה דהוא אצבע ושליש באורך וברוחב, ובודאי שיכולין לעשות ממנו כמה חתיכות, כגון שיהא חצי מזה ברחבו וכפלים באורך, אם נקדר בכענין הזה באורך נמי אסור. ובגמרא [ג ב] לא אמרינן זה אלא בנקדר בעיגול, אך הרמב"ם [פ"ט שחיטה ה"ו] כתב דה"ה אם נקדר כשיעור זה באורך, אבל משמע דוקא באורך אבל ברוחב כיון דבאורך לא נקדר כשיעור הזה מותר, דהעיקר הוא האורך, וכעת ג"ל עיקר להלכה כן, כיון דגם כאן אינו מוסיף לנו הרוחב ודוק. יד יהודה יג.

⁴⁹ דבסעיף ג' הנ"ל בש"ע דניטל טריפה באורכו טפה מיירי אפילו היכא שהרצועה אינה רחבה בענין שאם תעשה ממנו עיגול לא היה כסלע שליש טפה אפ"ה כיון שאורכה טפה טריפה כן נראה ברור, ש"ך ז וט"ז ח פר"ח לחם פנים.

⁵⁰ פ"י שאם ימתח הקרע זה עצמו שפתו על שפתו לאורך או לרוחב יהא טפה, וא"כ הסלע הוא שני שלישי טפה, אבל התוס' [ד"ה לכשתמתח] והרא"ש [ס"י לג] ס"ל שאם יקיף חוט סביב הקדירה יהא החוט אורך טפה, וא"כ הסלע הוא שליש טפה. ואני תמה מאוד הא"ך שייך פלוגתא בזה דהא בגמרא אמרינן כדי שיכנסו בה ג' גרעיני תמרה, והוא דבר המצוי בכל יום ויכולין לראות בראית העין כמה הם, וא"ך שייך פלוגתא בדבר המציאות וצ"ע. מיהו י"ל דלא ידענו דאולי בימי הגמרא היו התמרים גדולים והיו מחזקים ג' גרעינים שני שלישי טפה, כי במדומה שבעת אין מחזיק ההיקף גם שליש טפה, על כן לא ידענו אם משערין כעת בג' גרעיני תמרה. [בס' הידורי המידות (עמ' 336) ביאר ומראה שם דג' גרעינים שוכבים זה בצד זה הוי כשיעור סלע, וכ"כ הרמב"ם שם זו בצד זו]. יד יהודה טז.

(יז) יעמוד על טפה. אבל בבהמה קטנה כשימתח יעמוד על רוב ואין בה טפה אין לנו, דהא אין כאן לא רוב ולא טפה, ואין לנו אלא קבלת חז"ל דדוקא בטפה משערין, בפרט שגם כאן לא איכפת לן בהרוחב, ועיין באורך [ס"ק יא]

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

אוסרים⁵¹ גם כל שנכנסין ג' גרעיני תמרה זו אצל זו בדוחק, ויש לחוש לדבריהם.

ט. דרוסת הזאב בדקה ודרוסת ארי בגסה ... לא בא רבי יהודה אלא לפרש דברי חכמים ... דרוסת חתול ונמייה בגדיים וטלאים דרוסת חולדה בעופות

כבר התבאר לעיל דף מב: שכל החיות והעופות⁵² הדורסות יש להן ארס בין ציפרניהם, וכשהן דורסות הבהמות והעופות והחיות ואינן יכולין להן עד שניצלת ממנה היא מתרגזת וחמתה בערה בה, ומתוך הרוגז היא מטלת הארס שבין ציפרניה בעת שתפרד ממנה, והארס יורד ושורף את בשר הבהמה והחיה הנדרסת ונוקב תוך הבשר, ויש לחוש שמא ירד במקום שנטרפה בנקב משהו, הלכך כל בהמה ועוף הנדרסת מחיה ועוף הדורסין טריפה.

ולא כל חיה ועוף שוין בדריסתן שאין כחן שוה אלא מעלות מעלות יש, כיצד:

הארי יש לו דריסה אפילו בשור הגדול ובהיה אפילו גדולה שבחיות ואין צריך לומר בעופות.

⁵¹ אבל הרמב"ם והטור כתבו בסתם שכל שנכנסין ג' גרעיני תמרה זו אצל זו בדוחק טריפה, ויש לחוש לדבריהם שהרי הרשב"א בת"ה דף מ"ג כתב שבתוספות נראה שפוסקים להחמיר דכסלע טריפה ועיין בדבריהם בדף נ"ד ע"ב בד"ה כסלע ביתר מכסלע ע"ש וכן פסק רש"ל, פר"ח.
⁵² שו"ע ונו"כ נז א

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748
להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה
<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

והזאב אין לו דריסה בבהמה גסה⁵³ ואפילו בקטנה שבגסות כגון בעגלים הרבים⁵⁴, אבל יש לו דריסה בדקה ואפילו בגדולה שבדקות כגון כבשים הגדולים ואין צריך לומר בעופות.

חתול ונמייה ושועל אין להם דריסה בכבשים הגדולים, אבל יש להם דריסה בגדיים וטלאים וכל שכן בכל העופות.

חולדה אין להם דריסה בבהמה כלל אפילו בגדיים וטלאים, אבל יש לה דריסה בכל העופות ואפילו בגסה שבעופות.

וכלב אין לו דריסה כלל אפילו בעופות שאין לו ארס אלא כמעשה קוץ בעלמא⁵⁵.

וכל שאר חיות טמאות אם אינן גסות מזאב אפילו הם גדולות כזאב, אין להם דריסה בבהמה דקה כל שכן בגסה, ודוקא בגדולה שבדקה ככבשים ועזים, אבל יש להן דריסה בגדיים וטלאים וכל שכן בעופות, ואם היתה גסה מן הזאב דינה כזאב, ודוב ונמר וה"ה מה שקורין טיגר הם גסין מזאב. הגם שיכול להיות דגופם הוא קטן מזאב, מיהו הם דורסין גדולים יותר מזאב. ויש לה דריסה בדקה אבל לא בבהמה גסה אפילו היא גדולה כארי, היתה גסה יותר מארי הרי היא כארי ויש לה דריסה בכל⁵⁶, ויש מחמירין עוד דכל שהיא גדולה מזאב ולמעלה יש לה דריסה אפילו בגסה, ויש לחוש לחומרא.

⁵³ זה דעת בה"ג והרי"ף והרמב"ם והרא"ש ועוד הרבה פוסקים קדמונים ואחרונים מחכמי אשכנז, על כן אין לזוז מפסק המחבר והרמב"ם והסכימו כן הרש"ל והלב"ש והמ"ז והש"ך [ארוך ס"ק א מד"ה והנה הרא"ש]. ואחרונים הביאו מהבית הלל [ס"ק א] דהמנהג להחמיר, ובעת לא שמעתי מנהג בזה רק באים לשאול לחכם, אך הש"ך מחמיר למכרו לעכו"ם היכא דאין לו הפסד כלל אפילו קצת כי לחוש שמא ימכרו לישראל אין לחוש בזה, וכ"ש דמותר להשהותו בביתו י"ב חדש ולא חיישינן לתקלה בזה. ואם היא פרה חולבת ודואג שמא לא ימצא פרה חולבת כמוהו א"צ למכור אותה ומותר להשתמש החלב [ארוך רס"ק א]. וכל זה בדידעינן דהזאב נגע בה, אבל כל שלא ידעינן כלל אם הזאב נגע בה רק הוא שותק והם מקרקרין, אין התחלת מקום לחוש לו כלל. יד יהודה הקצר שם ה

⁵⁴ אבל הבעל העיטור מחמיר בעגלים קטנים [שם רס"ק ב], והש"ך [ס"ק ב] מחמיר בזה שלא בהפסד מרובה אבל מותר למכרו לעכו"ם ומכ"ש להשהותו י"ב חדש. ונראה דלא נקרא קטן זולת תוך ששה חדשים, אבל אח"כ אין להחמיר הגם שהוא יונק עדיין [ארוך ס"ק ג ד"ה והנה]. וכל זה נמי בודאי דרוסה אבל בספק אם דרס כלל אין לחוש. ואם רואה ששלב בה ארס הדרוסה כגון שנתמסמם הבשר בזה יש לאסור [שם סס"ק ג], שם ו⁵⁵ שאם דרס ברגליו או נקב בשיניו עד לחלל, ויש לחוש שמא נקב במקום שנקב משהו פוסל בו, חוששין לו כדרך שחוששין לקוץ הנקב לחלל כמו שנתבאר למעלה סימן נ"א

⁵⁶ דעת הרמב"ם ברור בלא ספק דאין לבהמה גסה דרוסה אלא לארי בלבד [ארוך ס"ק ד ד"ה והנה]. ובאמת לא שמעתי דורס גדול יותר מהארי, דהפיל הוא גדול הרבה יותר, אבל כמדומה שאינו דורס ברגליו הראשונים זולת כל היזקו בחוטמו ואין לו ענין לדריסה. שם י

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת חולין

י. הצלת עצמה נמי כהצלת אחרים דמי

וכל אלו⁵⁷ שיש להן דריסה אין חילוק בין אם באין להציל הנדרס ממנו ובין אין באין להצילו ממנו, שכך הם מתרגזין⁵⁸ ומטלין ארס בלא מצילין כמו במצילין.

מה שאין העולם⁵⁹ נוהרים עכשיו כשרואין חתול נכנס בין לול של תרנגולין ואיחו שתיק ואינהו מצפצפים, אף על גב דחתול יש לו דריסה בתרנגולין⁶⁰, מפני שחתולין שלנו בני תרבות הם עם התרנגולים ואין דרכם להזיק להם, וכל זמן שלא ראינו שהכה אין חוששין להן, אבל אם ודאי הכה ודרסה ברגליה יש לחוש להם⁶¹.

⁵⁷ שו"ע ונו"כ שם ד

⁵⁸ דבכה"ג מסתבר יותר להתיר דאינו דורס בכעס כל כך, וכן באותו שאין להם דריסה אין חילוק בין אין מצילין או לא, רוב הפוסקים, ש"ך ופר"ח, אכן בגין דיש לו דריסה בגדים ומלאים יש חילוק בין מצילין לאין מצילין, ש"ך בס"ק מ' והשיג על הב"ח ע"ש.

⁵⁹ שו"ע ונו"כ שם ה

⁶⁰ משמע דאין חילוק בין גדולים לקטנים, הגם דגם בימי הגמ' אמרינן האי שונרא דאכלה תרנגולי רברבי משונה הוא, והנה גם כעת דרכם לאכול תרנגולת קטנה, ואעפ"כ חששו לדריסה גם בתרנגולת גדולה בימי הגמרא, וע"כ דהגם דלא היה דרכם לאכול אותם מ"מ היה דרכם לדרוס, דתמיד חששו לדריסה הגם שלא אכל מהם כלל, אבל כעת ראינו דאין דרכם לדרוס, על כרחך גם בקטנים אין דרכם אלא לאכול אבל לא לדרוס בלא אכילה, על כן גם בקטנים אין חוששין לדריסה בלא אכילה, על כן גם אם נכנס ללול של תרנגולים קטנים ואכל קצת מהם אין חוששין להשאר לדריסה. יד יהודה כד

⁶¹ ומשמע דבהכחו גם בלא רדיפה ס"ל דחוששין, כדעת הר"ן [ארוך רס"ק טו]. והפ"מ [ש"ד סס"ק יח] העיד דהמנהג שלא לחוש גם ברדף והכה, ואולי באמת נתפשט המנהג כדעת סה"ת וסמ"ג [עשין סג דף קמ"ג עמ' ג ד"ה ספק דרוסה] וסמ"ק [סס"י רא עמ' קצד ד"ה דין דרוסה] ואו"ה וכן הוא באגודה דבאין מצילין אין להם דריסה. גם י"ל כיון דנתגדלו עמם הגם שרודף ומכה מ"מ אינו מכה בכעס להטיל ארס. על כן נראה דאם רואה שהכה יש להתיר עכ"פ למכור לעכו"ם למרות שיש חשש שיחזור וימכרנו לישראל כמו שהתיר הט"ז גם ברדף והכה. יד יהודה שם כה

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

